

Remissvar från Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare avseende betänkande Nästa steg Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41).

Sammanfattning

Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare motsätter sig förslaget om en ny äldreomsorgslag: SOU 2022:41

Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare ställer sig bakom slutsatsen i SOU 2022:41 – personer som erhåller stöd och hjälp i den dagliga livsföringen, i ordinärt eller särskilt boende, har rätt att förvänta sig insatser av hög kvalitet. Insatserna ska vara jämställda och likvärdiga över hela riket.

Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare instämmer också i utredarnas förslag om att inrätta en nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen.

Förslag på förtydliganden och/eller förändringar

Förtydligande avseende Riksföreningen Socialt ansvariga samordnares beslut att inte ställa sig bakom remissförslaget ”Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer”

Benämning av lagen

Vi anser att begreppet ”Äldreomsorgslag” inte bör användas som benämning av lagen. Så som också framhålls i remissförslaget kan uttrycket ”äldre” ge en felaktig bild av målgruppen för lagförslaget, som enligt texten är personer som har behov av stöd och hjälp i den dagliga livsföringen.

Att använda begreppen ”hemtjänst” eller ”särskilt boende” motsvarar bättre de uttryck som både enskilda, anhöriga och professionen använder, när dialogen rör insatser till personer som har behov av stöd och hjälp i den dagliga livsföringen, oavsett ålder.

Intentioner - avgränsningar

Socialtjänstlagens uppbyggnad, är inkludering och jämlikhet, både i lagtexten och i målgrupperna.

Remissförslaget riskerar att bli exkluderande och ojämnt, eftersom insatser i form av stöd eller hjälp, ges till människor i alla åldrar, via exempelvis hemtjänst. Remissförslaget riskerar att skapa skillnad mellan enskilda personer som har samma

behov av hjälp, eftersom de kan erhålla skiftade stödinsatser på grund av varierande ålder, om lagförslaget vinner laga kraft. Förvisso finns det i utredningens förslag till lagtext förtydliganden om att lagen bör tillämpas även för dem som är under 65 år, om så bedöms lämpligt ur den enskildes perspektiv.

Den föreslagna Äldreomsorgslagen ska vara ett komplement till socialtjänstlagen. Behovsprövningen ska fortfarande ske utifrån socialtjänstlagen. Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare anser att denna tudelning / komplettering, enbart riskerar att skapa osäkerhet och förvirring om vad som gäller.

Kvalitet

Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare anser inte att SOU 2022:41 fyller behovet av ökade krav och målsättningar utifrån kvalitetsbegreppen.

Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare är övertygad om att de intentioner som finns i SOU 2022:41, framför allt under punkterna 7.3 och 7.4, kan lyftas in i det förslag som finns avseende ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). Den nya socialtjänstlagen, i kombination med Nationell Ordning för Kvalitetsutveckling inom äldreomsorgen (SOU 2022:41, s. 317 ff), har förutsättningar att skapa den tydlighet avseende kvalitetsramar som verksamheter inom socialtjänsten har att efterleva, samt skapa ett ramverk för uppföljning. Genom att införliva kvalitetskraven i den framtida socialtjänstlagen (SOU 2020:47) kommer kvalitetskraven att nå hela målgruppen individer som behöver stöd i sin dagliga livsföring.

Riksföreningen SAS föreslår riksdagen fortsätter att utreda möjligheten att inrätta en förordning angående Nationell Ordning för Kvalitetsutveckling inom äldreomsorgen, kopplad till socialtjänstlagen.

Förebyggande arbete och uppföljning – ett sammanhållet kvalitetsarbete

Det förebyggande arbetet ska genomsyra allt arbete inom socialtjänsten. Det var tydligt redan 1981 när dåvarande socialtjänstlag trädde i kraft.

Att varje utförare av hälso- och sjukvårdsuppgifter ska ha en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) är redan lagstadgat. Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare ställer sig därför bakom utredningsförslaget om att inrätta en funktion i form av medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), på övergripande ledningsnivå inom socialtjänsten.

För att ytterligare stödja det viktiga arbetet med att säkerställa det sociala perspektivet i kvalitetsarbetet, både i planering, genomförande och uppföljning borde det i lagförslaget också finnas med krav om att utförare av socialtjänst ska inrätta motsvarande tjänst när det gäller socialt arbete. Många kommuner har redan idag socialt ansvarig samordnare (SAS) på ledningsnivå. Att lagstadga om detta kommer att innebära att utförare av socialtjänst både får kravet på att arbeta aktivt med kvalitetsarbete, samt att det sociala perspektivet lyfts fram.

Samtidigt är kvalitetsarbetet i dess granskande fas en aktivitet som ska genomföras utifrån ett fristående perspektiv. Genom att samtliga kvalitetsfunktioner finns utanför den operativa verksamheten, men inom verksamhetens ledning, skapas en dubbel vinst. Den fristående relationen till den granskade brukarnära verksamheten, men med mandat från ledningen att vidta och föreslå förbättringar och förändringar.

Genom att lagstadga om dessa tre kvalitetsfunktioner (MAR, MAS och SAS), och dessutom lagstadga om kravet att årligen redovisa en kvalitetssäkerhetsberättelse, finns många framgångsfaktorer. När patientsäkerhetsberättelse och kvalitetssäkerhetsberättelse får samma dignitet i verksamhet och lagrum, skapas verkliga förutsättningar för utveckling av kvaliteten inom socialtjänstens verksamhetsområde. Oavsett vilket lagrum som är rådande för de insatser som den enskilde erhåller.

Kravet på uppföljning åligger kommunen som huvudman men också tillsynsmyndigheter så som Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Förslag till förändring

Istället för att skapa en ny Äldreomsorgslag, som inte är en fristående lag utan ett komplement till Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen, anser Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare att:

- Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare motsätter sig förslaget om en ny äldreomsorgslag: SOU 2022:41
- Förslaget om Nationell Omsorgs- och Kvalitetsplan bedöms innebära en kvalitetshöjning, och bör därför utredas vidare, i syfte att inrätta en förordning, kopplad till socialtjänstlagen.
- Förslaget om att inrätta medicinskt ansvarig för rehabilitering är bra, men måste kompletteras med att också lagstadga om att inrätta socialt ansvarig samordnare.

Remissvaret skickas till

s.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till s.sof@regeringskansliet.se

I ämnesraden på e-postmeddelandet anges:

Diarienummer S2022/03277 Riksföreningen Socialt ansvariga samordnare

Remissyttrandet lämnas av

Riksföreningen för SAS
Socialt ansvariga samordnare